

<https://doi.org/10.15407/economyukr.2026.06.095>

УДК 336:330.564.2(477)

JEL: D31, E52, E62, H23, O33

Є.А. ПОЛІЩУК, д-р екон. наук, проф.

професор кафедри корпоративних фінансів і контролінгу

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Берестейський просп., 54/1, 03057, Київ, Україна

e-mail: polishchuk@kneu.edu.ua

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-6133-910X>

РОЛЬ ФІНАНСОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ У ПОДОЛАННІ НЕРІВНОСТІ

**Рецензія на монографію: Y. Shapoval, P. Kerimov,
O. Kurbet, O. Shpanel-Yukhta. Economic inequality through
the lens of finance in Ukraine.**

Kyiv, Akadempriodyka, 2026. 180 p.

Представлено основний зміст монографії, присвяченої дослідженню економічної нерівності в Україні через призму фінансових механізмів. Зазначено, що в ній комплексно розглянуто структурні зв'язки нерівності з монетарною та фіскальною політикою, формуванням середнього класу і цифровізацією. Наголошено, що монографія поєднує теоретичний аналіз, емпіричні оцінки й практичні рекомендації щодо зниження нерівності в Україні.

Ключові слова: *нерівність; розподіл доходів; монетарна політика; податкова політика; соціальні трансферти; середній клас; домогосподарства; цифровізація; економічне зростання; війна; Україна.*

Рецензована колективна монографія «Economic inequality through the lens of finance in Ukraine», підготовлена дослідницькою групою молодих учених ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України», є результатом

Ц и т у в а н н я: Поліщук, Є. (2026). Роль фінансових інструментів у подоланні нерівності. Рецензія на монографію: Y. Shapoval, P. Kerimov, O. Kurbet, O. Shpanel-Yukhta. Economic inequality through the lens of finance in Ukraine. *Економіка України*. 69. 06(775). 95—99. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2026.06.095>

© Видавець ВД «Академперіодика» НАН України, 2026. Рецензія опублікована на умовах відкритого доступу за ліцензією CC BY-NC-ND license (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>)

прикладного дослідження «Фінансовий інструментарій зменшення економічної нерівності в Україні», який репрезентує системний аналіз інституційних і ринкових механізмів впливу фінансового сектору на розподіл доходів населення. Монографію видано англійською мовою в провідному науковому видавництві країни — ВД «Академперіодика» НАН України.

У сучасній економічній науці проблематика нерівності посідає одне з центральних місць, адже йдеться не лише про розподіл доходів, а й про перспективи людського капіталу. Питання економічної нерівності перетворюється на центральний вектор міждисциплінарних наукових досліджень, що інтегрують соціально-економічні підходи до аналізу механізмів розподілу фінансових ресурсів. З одного боку, її динаміка виступає індикатором ефективності державної політики у сфері забезпечення соціальної справедливості, а з іншого — зменшення економічної нерівності трансформується в суспільний запит на підвищення якості інститутів і забезпечення рівного доступу до фінансових послуг і продуктів. Саме тому поява монографії з такої тематики є своєчасною подією для наукового й експертного середовища.

У цьому контексті колектив молодих учених поставив перед собою амбітну мету — комплексно розкрити фінансовий вимір економічної нерівності в Україні з урахуванням впливу інструментів державної економічної політики, прискорення цифрової трансформації економічного середовища і специфіки еволюції середнього класу як ключового агента соціальної мобільності. Дослідження вирізняється методологічним плюралізмом: у ньому поєднано логіко-історичний і компаративний аналіз із застосуванням сучасного економіко-математичного інструментарію, що дозволяє не лише ідентифікувати структурні чинники нерівності, а й обґрунтувати шляхи підвищення ефективності інтервенцій у національному контексті. Такий підхід забезпечує аналітичну глибину отриманих висновків для подальшої розробки рекомендацій щодо зниження соціально-економічної поляризації.

Структурно монографія складається з восьми розділів. Перший розділ — «Економічна нерівність: розподіл доходів домогосподарств» — закладає теоретико-методологічний фундамент аналізу економічної нерівності в Україні. Особливу увагу приділено структурі доходів різних децильних груп і середнього класу. Переконаливо показано, що війна посилила поляризацію доходів. У другому розділі — «Грошово-кредитна політика та економічна нерівність» — здійснено методологічно виважений аналіз впливу монетарної політики на соціально-економічну диференціацію. Представлено теоретичну інтерпретацію та компаративний огляд міжнародного досвіду щодо дії каналів політики центральних банків. Непересічну цінність становить аналіз структури фінансових портфелів домогосподарств як індикатора фінансової вразливості населення в Україні.

Третій і четвертий розділи — «Фіскальна політика та економічна нерівність» і «Соціальні трансферти та економічна нерівність» — розкривають роль державних фінансів у перерозподілі доходів. Представлено системну

декомпозицію концептуальних і прикладних аспектів фінансової політики в контексті її впливу на нерівність. У центрі уваги авторів порівняльна оцінка ефективності різних бюджетно-податкових інструментів, здійснена з позицій як класичних теорій, так і сучасних підходів до перерозподілу. З урахуванням специфіки інституційного середовища України проведено критичний аналіз різних методик оцінювання соціальних трансфертів і податкових пільг. Представлено концептуальне осмислення ролі соціальних трансфертів як одного з найвагоміших інструментів зменшення економічної нерівності у світовій і національній практиці.

П'ятий розділ — «Податкова політика та економічна нерівність» — містить комплексний аналіз впливу податкової політики на процеси соціально-економічної стратифікації. На підставі розгляду теоретичних засад і широкого спектра міжнародних кейсів автори обґрунтовують роль оподаткування у формуванні стійкої структури доходів. Особливу увагу приділено ідентифікації специфіки податкової системи України з акцентуванням, зокрема, на впливі тіньової та P2P-економіки, що дає змогу глибше проаналізувати чинники економічної нерівності в трансформаційному середовищі.

У шостому розділі — «Економічна нерівність та економічне зростання» — розкривається діалектика між динамікою нерівності й економічним зростанням. Детальний розгляд теоретичних парадигм і узагальнення міжнародного емпіричного матеріалу дозволили авторам висвітлити вплив нерівності на темпи економічного розвитку, інвестиційний клімат і соціальну мобільність. Особливий акцент зроблено на оцінюванні українських реалій, у процесі якого розкрито потенційні ризики й драйвери для економічного розвитку в умовах високого рівня соціальної диференціації.

Сьомий розділ — «Середній клас та економічна нерівність» — фокусується на ролі середнього класу як носія економічної стабільності суспільства. Висвітлено складну палітру взаємозв'язків між ступенем нерівності й формуванням середнього класу у світі та Україні. Особливий інтерес викликає аналіз гендерної нерівності на ринку праці, що поглиблює розуміння структурних аспектів соціальної стратифікації.

Восьмий розділ — «Цифровізація та економічна нерівність» — акцентує на трансформаційному потенціалі цифровізації у подоланні економічної нерівності. Автори, узагальнивши теоретичні основи цифрової нерівності, оцінюють розвинутість цифрової інфраструктури, виявляють регіональні й секторні диспропорції у доступі до новітніх технологій в Україні. Доведено, що цифровізація впливає на нерівність двома каналами: регіональним — через розширення доступу до мобільного Інтернету і зростання доходів у регіонах і секторальним — через технологічну премію в галузях, що активно впроваджують цифрові рішення. Це формує нові можливості, але одночасно посилює поляризацію на ринку праці.

Сильними сторонами монографії є міждисциплінарність, використання кількісних методів аналізу, поєднання українського матеріалу з міжнародним контекстом, а також орієнтація на практичні рекомендації. Праця

демонструє прагнення осмислити нерівність не як ізольоване соціальне явище, а як системну характеристику економічного розвитку.

Водночас слід акцентувати на певних об'єктивних обмеженнях, що проводжують науковий пошук у період повномасштабного російського вторгнення. Так, в умовах воєнного стану спостерігається дефіцит окремих статистичних показників, а проведення соціологічних досліджень унеможливорюється в низці регіонів країни. Ця обставина певною мірою звужує можливості порівняльного аналізу в динаміці за окремими роками, однак не нівелює цінності представлених у монографії емпіричних результатів, які дають змогу реконструювати основні тенденції, вектори змін і специфіку трансформації нерівності у вітчизняному контексті. Крім того, певну полеміку викликають критерії ідентифікації середнього класу і методи вимірювання цифрової нерівності, які вимагають залучення ширшого спектра емпіричних даних. Перспективним, на наш погляд, є поглиблення аналізу впливу міграційних процесів і воєнних втрат людського капіталу на нерівність в Україні.

Попри окремі зауваження, рецензована монографія вирізняється концептуальною цілісністю підходу до аналізу фінансового інструментарію впливу на економічну нерівність. Результати дослідження мають не лише академічну значущість, вони є релевантними для формування ефективних державних стратегій із зниження економічної нерівності в Україні. Ця праця становитиме значний інтерес для всіх, хто досліджує проблеми соціально-економічного розвитку України, а те, що вона видана англійською мовою, розширює коло її читачів за рахунок іноземних науковців, для яких наш досвід може бути цікавим.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Shapoval, Y., Kerimov, P., Kurbet, O., Shpanel-Yukhta, O. (2026). Economic inequality through the lens of finance in Ukraine. Kyiv, Akademperiodyka, 180 p. <https://doi.org/10.15407/akademperiodyka.578.180>

Надійшла 16.05.2026

Підписана до друку 26.05.2026

Оприлюднена 18.06.2026

REFERENCES

Shapoval, Y., Kerimov, P., Kurbet, O., Shpanel-Yukhta, O. (2026). Economic inequality through the lens of finance in Ukraine. Kyiv, Akademperiodyka, 180 p. <https://doi.org/10.15407/akademperiodyka.578.180>

Received on May 16, 2026

Signed for printing on May 26, 2026

Published on June 18, 2026

Yevheniia Polishchuk, Dr. Sci. (Econ.), Prof.
Professor of the Department of Corporate Finance and Controlling
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
54/1, Beresteyskyi Ave., Kyiv, 03057, Ukraine

THE ROLE FINANCIAL INSTRUMENTS
IN ADDRESSING INEQUALITY

Review of the monograph: *Y. Shapoval, P. Kerimov,*
O. Kurbet, O. Shpanel-Yukhta. Economic inequality through
the lens of finance in Ukraine

The monograph “Economic inequality through the lens of finance in Ukraine”, prepared by research group of young scientists from the State Organization “Institute for Economics and Forecasting of the NAS of Ukraine”, is devoted to a systemic analysis of the mechanisms of the financial sector’s influence on the uneven distribution of economic opportunities in Ukraine. The book is published in English by the publishing house “Akademperiodyka”.

Structurally, the monograph contains eight chapters, which coherently reveal the influence of monetary and fiscal policies on income distribution, as well as the role of the middle class and digitalization in overcoming socio-economic polarization. The methodological framework of the study is a combination of logical-historical and comparative analysis with economic and mathematical tools. Among the results of the study are the decomposition of household incomes by decile groups, the ranking of fiscal policy instruments by their impact on inequality, middle class characterization, as well as the identification of two channels of digitalization’s impact: regional — through the expansion of mobile Internet access, and sectoral — through a technological advancement in industries with active implementation of digital solutions.

The monograph is of interest to researchers in the field of financial mechanisms for reducing inequality, as well as analysts in state socio-economic policy.

Keywords: *inequality; income distribution; monetary policy; tax policy; social transfers; middle class; households; digitalization; economic growth; war; Ukraine.*